

Ongevraagd advies

Geachte heer van den Berg, beste Niels,

Hierbij een ongevraagd advies van de Bewonersadviescommissie Sociaal Domein (BAS) voor het lopende BOB-traject binnen de gemeente Enschede.

Dit advies is opgesteld volgend op een presentatie over dit traject in onze vergadering van 1 april 2025. Doelstelling van het BOB-traject is, zoals de BAS heeft begrepen, om de aanstaande bezuinigingen (als gevolg van het zogenoemde ravijnjaar) en bestaande activiteiten van de gemeente Enschede beter in balans te brengen, met oog voor de geconstateerde werkdruk onder het personeel.

Uiteraard beseft de BAS dat voor het inpassen van eventuele bezuinigingen en de onderliggende keuzes het primaire mandaat bij uw college en uiteindelijk de gemeenteraad ligt. Doel van dit advies is om u de voor de BAS belangrijke punten mee te geven vanuit onze adviestaak in het sociaal domein, een domein dat naar onze verwachting (veel) invloed gaat ondervinden van de uitkomsten van het BOB-traject.

De BAS vraagt onze inhoudelijke punten mee te wegen in het BOB-traject en bij het opstellen van de aankomende zomernota, waarin u de keuzes maakt om nader uit te werken naar de begroting dit najaar. De BAS zal toetsen of haar inbreng voldoende terugkomt in de zomernota en mogelijk een vervolgadvisie geven.

Graag zien wij uw reactie op dit ongevraagde advies tegemoet. Uiteraard zijn wij bereid e.a. toe te lichten.

Namens de gehele BAS Enschede

Jasper Kerkwijk
Voorzitter Bewonersadviesraad Sociaal Domein

Onderwerp	Ongevraagd advies BOB-traject
Ambtelijk aanvrager	--
Datum	6 mei 2025

Vraagstelling vanuit de BAS

Welke inhoudelijke punten geeft de BAS het college van Enschede mee in het zogenoemde BOB-traject wat zich gaat vertalen naar keuzes om de zomernota op te stellen? Focus van de BAS ligt daarbij op het sociaal domein en daarbinnen de mogelijke gevolgen voor de uitvoering en impact op de dienstverlening richting inwoners van Enschede.

Werkwijze van de BAS

Het advies is opgesteld met input vanuit alle drie de werkgroepen en is vastgesteld in de vergadering van 6 mei 2025. Er is geen gebruik gemaakt van externe consultatie. Het advies is daarmee opgesteld vanuit de kennis en ervaring van de BAS-leden.

Inhoudelijke adviezen van de BAS

Zorgtaken schrappen in relatie tot discussie Rijksoverheid

De BAS ziet in de media berichten dat de gemeente voornemens is (zorg)taken terug te geven aan de Rijksoverheid en/of dat de gemeente mogelijk rechterlijke stappen richting de Rijksoverheid gaat ondernemen. De BAS heeft geen zicht op aan welke (zorg)taken de gemeente daarbij denkt en wat wettelijk wel of niet mogelijk is. Wel geeft de BAS u mee dat (zorg)taken belangrijk zijn voor de kwaliteit van het leven van, meestal kwetsbare, inwoners en daarom adviseert de BAS om in geval van (zorg)taken teruggeven te voorkomen dat dit betekent dat (zorg)taken (tijdelijk) stop worden gezet, waardoor kwetsbare inwoners tussen wal en schip vallen.

Leren van het verleden

Het is niet de eerste keer dat de gemeente voor een forse bezuiniging staat. In het verleden is bij het maken van keuzes vaker op het sociaal domein gekort. In het huidige traject adviseert de BAS te leren wat de (lange termijn) gevolgen van maatregelen in het verleden zijn geweest. Kijk daarbij met name naar maatregelen die contraproductief hebben uitgepakt, lees dat er uiteindelijk meer (maatschappelijke) kosten zijn geweest dan vooraf was voorzien. Maak dat duidelijke zichtbaar in uw afwegingen om tot keuzes te komen.

Bewaak de waarde van preventie

De gevolgen van preventie in het sociaal domein zijn vaak pas zichtbaar op de (middel)lange termijn. Een bezuiniging op preventie heeft vaak dus geen direct zichtbare gevolgen. Voor een bezuiniging op directe zorg en ondersteuning is dat effect vaak wel direct zichtbaar. Advies van de BAS is om in het traject de langjarige gevolgen, zowel financieel als maatschappelijk, van het schrappen van preventieve maatregelen in het sociaal domein alleen goed (onderbouwd) mee te nemen en de waarde van preventie, specifiek in het welzijnsdomein, te blijven zien.

Kennis organisatie borgen

Bij de bezuinigingen wordt vast gekeken naar de ruimte in de eigen (personele) organisatie en gaat de BAS ervan uit dat het verwacht natuurlijk personeel verloop tactisch wordt ingezet bij de bezuinigingsopdracht. Neiging kan zijn om tot het uitbesteden van taken over te gaan vanuit oogpunt van efficiëntie. De BAS adviseert om het interne kennisniveau in het sociaal domein te waarborgen. Dat voorkomt dat de rol van de gemeente op de lange termijn zich vooral focust op contracten en uitbesteden en dat daarmee de kennis van de inhoud en uitvoering verdwijnt.

Geen papieren oplossingen

Een bezuiniging op papier kent vaak onverwachte invloeden en gevolgen in de praktijk. Bijvoorbeeld bezuinigen op uitvoeringskracht terwijl de vraag naar (zorg)taken toeneemt kan leiden tot het niet realiseren van de bezuiniging en/of afname van de kwaliteit voor het geheel. Advies van de BAS is om (de gevolgen van) keuzes zo goed mogelijk met data te onderbouwen en vooraf na te denken over de wijze van monitoren om de verwachte besparing en de effecten op de dienstverlening naar de

Ongevraagd advies

inwoners te volgen en bij te sturen waar nodig. Daarnaast adviseren wij om termen als “anders organiseren”, “integraal werken” en “ontschotten” als besparingsmaatregelen goed te onderbouwen. Sinds de decentralisatie van de zorg in 2015 staan deze termen al vaak benoemd in veel visies, beleidsstukken en uitvoeringsplannen in het sociaal domein en hadden daarmee al een besparing moeten opleveren.

Tarieven en kwaliteit/vindbaarheid dienstverlening

De kosten in het sociaal domein zijn vaak het resultaat van het aantal vermenigvuldigd met de prijs (p maal q). Om dat te beïnvloeden kan gekeken worden naar de zorgvraag en de kosten van de aanbieders. De BAS adviseert om bij tariefstelling van zorgaanbieders te waken voor aanbestedingen onder kostenniveau. Dat heeft effect op de kwaliteit van dienstverlening en/of dwingt organisaties tot schaalvergroting om de vaste kosten beter te kunnen behappen. Daarnaast adviseert de BAS om vast te blijven houden aan vergroten van de vindbaarheid van dienstverlening richting specifieke doelgroepen die zorg en ondersteuning nodig hebben, ook wanneer dit een toename van zorgvraag tot gevolg heeft.

Minder drukte rond een gezin/kinderen

De BAS ziet nog (te) vaak dat veel (zorg)organisaties zich bezig houden met één gezin of kind. Voor specialistische (zorg)taken is dat vaak begrijpelijk. Advies van de BAS is om voor meer algemene (zorg)taken dit te voorkomen. Dat geeft veel kosten in de onderlinge afstemming en bureaucratie. Daarnaast adviseert de BAS om goed te kijken naar het “wrong pocket” probleem, dat de dienstverlening van een organisatie kan leiden tot een besparing elders in de (zorg)keten. Het belang van behoud van omzet bij een zorgaanbieder kan inefficiëntie in stand houden, zonder dat dit in het belang van het gezin of het kind is.

Werkdruk uitvoeringsorganisaties

Het BOB-traject is mede bedoeld om de taken binnen de gemeente in balans te brengen met de ervaren werkdruk van het personeel. De BAS adviseert datzelfde principe te hanteren voor de aan de gemeente gelieerde en/of gesubsidieerde organisatie in de uitvoering in het sociaal domein, waar deze werkdruk ook vaak als hoog wordt ervaren. Specifiek vraagt de BAS aandacht voor een wijkgerichte aanpak, waarbij het (toenemend schaarse) personeel zo effectief mogelijk kan worden ingezet, bijvoorbeeld door reistijd- en -afstand via deze wijze te minimaliseren.

Advies van de BAS

Advies van de BAS is om rekening te houden met bovenstaande inhoudelijk punten bij het uitwerken van de uitkomsten van het BOB-traject naar de zomernota van juni 2025.

Gewenst vervolg vanuit de BAS

Graag ziet De BAS uw schriftelijke reactie tegemoet, bij voorkeur voor 23 juni aanstaande. Op 19 juni aanstaande wordt naar onze informatie de Zomernota aan de gemeenteraad aangeboden. In onze vergadering van 1 juli 2025 staat gepland dat wij een toelichting krijgen op de zomernota. Dat stelt ons in de mogelijkheid om zowel uw reactie op dit advies en de zomernota in deze vergadering te kunnen bespreken.